

Arbeidsmarktflits

Schoolverlaters: Vlaanderen in Europa

26 February 2009

In vergelijking met het Europese gemiddelde combineren Vlaamse studenten hun opleiding slechts zelden met een job. Eens ze de schoolbanken verlaten, zijn ze evenwel vaker aan de slag dan hun Europese collega's. Daarnaast blijkt dat ze minder vaak tijdelijk werken en vaker een voltijdse baan hebben.

Onderwijs en betaalde arbeid worden in Vlaanderen zelden gecombineerd. Vlaamse jongeren studeren óf werken. Slechts een beperkt aandeel van 5,8% studeert én werkt, zo blijkt uit cijfers op basis van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) (zie tabel). In Europa, waarbij we ons baseerden op de Labour Force Survey (LFS), ligt dit aandeel bijna tweemaal zo hoog (10,9%). Vooral in Nederland (45,8%) en Denemarken (46,5%) zijn er veel werkstudenten. De verklaring van deze verschillen is vaak te vinden in de wijze waarop studenten wel/niet financieel ondersteund worden en in de reglementering van studentenarbeid. Zo werd in Nederland de laatste decennia sterk bezuinigd op studiebeurzen van studenten en zijn tegelijk de mogelijkheden om als student bij te verdienen uitgebreid. Dit heeft geresulteerd in een groot aandeel werkstudenten met een vrij stabiele betrekking. Studentenarbeid heeft er een structureel karakter gekregen (Vandenbrande, 2001). Ook in Denemarken is het vrij normaal dat studies of studentenleven (deels) betaald worden via een deeltijdse baan.

Op basis van de EAK kunnen we de schoolverlaters anno 2007 afzonderen. Het gaat dan om alle jongeren van 15 tot en met 24 jaar die aangeven dat ze in 2006 nog student waren en zichzelf in 2007 niet meer als student beschouwen. Van alle Vlaamse schoolverlaters heeft 67,7% een job. Dit aandeel ligt hoger dan gemiddeld in Europa (64,4%). Kijken we naar de lidstaten afzonderlijk dan blijkt dat schoolverlaters het vooral in Zuid- en Oost-Europa moeilijk hebben om aan de bak te komen. Zo zijn in Griekenland (35,2%), Italië (49,1%), Slowakije (47,9%) en Roemenië (53,3%) weinig schoolverlaters aan het werk. Ook de algemene werkzaamheidsgraad is in deze landen relatief laag. De schoolverlaters komen met andere woorden terecht op een niet zo vlot draaiende arbeidsmarkt en kunnen daar maar moeilijk hun plaats innemen. Deze bevinding geldt ook voor het Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het omgekeerde doet zich voor in de meeste lidstaten van West- en Noord-Europa. De arbeidsmarkten in deze landen draaien relatief goed. De schoolverlaters deinen hierop voort en stromen relatief makkelijk door naar een job. Uitschieters zijn Nederland en Denemarken met telkens meer dan acht op de tien werkende schoolverlaters.

Als we kijken naar twee belangrijke jobkenmerken, met name het contracttype en het arbeidsregime, dan blijkt dat Vlaamse schoolverlaters in vergelijking met hun Europese collega's minder vaak een tijdelijk contract hebben en vaker voltijds werken.

Vier op de tien werkende Vlaamse schoolverlaters hebben een tijdelijk contract. Bij de totale werkende bevolking ligt dit aandeel een pak lager (7,5%). Gemiddeld in Europa is 66,8% van de werkende schoolverlaters tijdelijk aan het werk en ook hier blijkt dat dit aandeel heel wat lager ligt bij de doorsnee werkende bevolking (16,4%). In Slovenië (81,9%), Polen (82%), Portugal (82,1%) en Spanje (85,3%) worden de hoogste aandelen tijdelijke arbeid gemeten bij schoolverlaters. In deze landen ligt het aandeel tijdelijk werk ook bij de totale werkende bevolking hoog. Zeker in Spanje kan dit verklaard worden door de hoge ontslagvergoedingen die werkgevers moeten betalen bij het afdanken van vaste werknemers. Dit maakt werkgevers minder geneigd om contracten van onbepaalde duur aan te bieden (Cockx, 2008). Lagere gemiddelden vinden we onder meer in Hongarije (28,1%), Slowakije (20,9%) en Tsjechië (30,2%), maar opnieuw blijkt dat ook het voorkomen van tijdelijk werk bij de totale werkende bevolking in deze landen eerder laag is.

Op basis van analyses uit ander onderzoek naar de reden waarom men tijdelijk werk aanvaardde, blijkt dat de meerderheid van de schoolverlaters zegt dat men geen vast werk kon vinden. Een andere reden is dat men door aanvaarding van een tijdelijk contract uitzicht kreeg op een vast contract. Dat schoolverlaters na verloop van tijd aldus doorstromen naar een minder preciaire arbeidssituatie, wordt trouwens ook bevestigd door ander internationaal onderzoek, dat uitwijst dat naarmate de schoolverlaters langer deelnemen aan de arbeidsmarkt, zij in meer stabiele werkomstandigheden terecht komen (Eurostat, 2003). In eerdere analyses van het Steunpunt WSE werd ook beaamd dat jonge uitzendkrachten na hun tijdelijke job vaak doorstromen naar een vaste job. Na het afstuderen kiezen sommige jongeren zelfs bewust voor een uitzendopdracht in de sector of het bedrijf waar ze uiteindelijk vast werk willen vinden. Uitzendarbeid wordt op die manier een middel om ervaring op te doen (Booghmans, 2003). Tot slot kan ook de interessante jobinhoud een reden vormen om tijdelijk werk te aanvaarden. Slechts in een zeer beperkt aantal gevallen wil men geen vast werk.

Kijken we naar het arbeidsregime dan blijkt dat 80,2% van de schoolverlaters voltijds werkt. In Europa gaat het gemiddeld om 69,9%. Met andere woorden, aan het begin van de carrière wordt in Vlaanderen vaker voltijds gewerkt dan in Europa. Echter, analyses in het rapport tonen aan dat naarmate de loopbaan vordert, het aandeel voltijds werkenden in Vlaanderen afneemt tot onder het Europese gemiddelde (77,4% van de totale werkende bevolking in Vlaanderen werkt voltijds tegenover 85,5% in Europa). Dit kan vooral verklaard worden door de arbeidsdeelname van vrouwen die op jongere leeftijd vaker een voltijdse betrekking uitoefenen. Aan het begin van de loopbaan is de kloof tussen mannen en vrouwen qua voltijds of deeltijds werken relatief beperkt, maar naarmate deze jongeren ouder worden en langer actief zijn op de arbeidsmarkt, gaan mannen meer en vrouwen minder voltijds werken (Stevens, 2003).

Kijken we naar de Europese lidstaten afzonderlijk, dan valt Nederland op door het laagste aandeel voltijds werkende schoolverlaters: slechts 45,3% van de Nederlandse schoolverlaters werkt voltijds. Allicht kan dit lage aandeel verklaard worden door het feit dat deeltijdarbeid in hoge mate ingeburgerd is in de Nederlandse maatschappij – zowel bij mannen als bij vrouwen. Hier tegenover staat bijvoorbeeld Slowakije, waar 97,5% van de totale werkende bevolking een voltijdse baan heeft en waar ook de schoolverlaters reeds in hoge mate voltijds werken (97,4%). Ook over Tsjechië, Slovenië en Hongarije kan dit gezegd worden. Nog anders is de situatie in Spanje. Slechts een beperkt aandeel (53,3%)

van de schoolverlaters werkt voltijds. Maar in tegenstelling tot in Nederland heeft dit niet zozeer te maken met de gewoontes van de maatschappij, dan wel met de problemen die Spaanse jongeren ondervinden bij het vinden van een job. Dat ze een deeltijdse baan aanvaarden, is dan ook vaker dan in Nederland omdat ze geen voltijdse job vinden (Kogan, 2003).

Tabel. Aandeel jongeren die schoolgaand of in opleiding zijn en werken, werkzaamheidsgraad van schoolverlaters, aandeel werkende schoolverlaters met een tijdelijk contract en aandeel voltijds werkende schoolverlaters (15-24 jaar) (België, de gewesten en EU*; 2007)

15-24 jaar (%)	Jongeren die schoolgaand of in opleiding zijn en werken	Schoolverlaters		
		Werkzaamheidsgraad	Tijdelijk contract	Voltijds werkenden
Vlaams Gewest	5,8	67,6	41,0	80,2
Waals Gewest	4,6	46,6	55,0	74,2
Brussels H. Gewest	4,5	41,6	43,4	nb
België	5,3	58,0	44,9	77,8
EU	10,9	64,4	66,8	69,9
Cyprus	8,6	69,4	32,9	85,9
Denemarken	46,5	80,7	43,9	76,2
Estland	11,1	69,2	16,3	75,5
Finland	25,1	74,4	61,6	67,6
Frankrijk	10,7	70,4	76,5	68,2
Griekenland	3,5	35,2	46,8	82,2
Hongarije	2,2	51,0	28,1	93,5
Italië	3,7	49,1	65,6	71,9
Letland	14,2	74,1	14,2	76,5
Litouwen	7,0	70,1	12,9	87,6
Luxemburg	4,3	75,7	64,3	nb
Malta	6,8	64,6	22,4	nb
Nederland	45,8	80,2	47,0	45,3
Oostenrijk	25,8	74,8	69,6	85,6
Polen	10,8	61,9	82,0	85,0
Portugal	3,7	56,2	82,1	84,8
Roemenië	2,1	53,3	11,4	75,3
Slovenië	20,6	58,4	81,9	92,1
Slowakije	2,5	47,9	20,9	97,4
Spanje	11,2	nb	85,3	53,3
Tsjechië	3,0	72,3	30,2	95,4
Zweden	18,6	71,8	69,7	67,6

*EU = EU-27 zonder Bulgarije, Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Ierland

Nb=niet betrouwbaar wegens te kleine celfrequenties

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK, Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WSE)

Om de arbeidsmarktsituatie van jongeren te kunnen verbeteren, is een goed inzicht in de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt en in de situatie van schoolverlaters op de arbeidsmarkt essentieel. In het rapport 'Jongeren in beeld. Een analyse op basis van EAK/LFS' wordt het beeld van jongeren op de arbeidsmarkt scherpgesteld. Het rapport kadert binnen de thematische boordtabel over jongeren op de arbeidsmarkt. Bij de opbouw van deze boordtabel vertrekken we van het onderwijs en gaan we na hoe de transitie naar de arbeidsmarkt verloopt. Vervolgens kijken we naar de eerste job en naar het vervolg van het arbeidsmarkttraject. De situatie van de Vlaamse jongeren staat centraal, maar wordt daarnaast in een ruimer Belgisch en Europees kader geplaatst.

Meer over de Boordtabel Jongeren kan u lezen in het WSE-rapport [Jongeren in beeld. Een analyse op basis van EAK/LFS](#) .

Referenties

Booghmans, M. 2003. Uitzendarbeid als springplank? In: De arbeidsmarkt in Vlaanderen. Jaarboek 2003, Steunpunt WAV. Leuven.

Cockx, B. 2008. Is een kortstondige job voor jongeren zonder werkervaring een springplank naar een duurzame baan? In: OverWerk. Tijdschrift van het Steunpunt WSE, 18(3-4): 63-67.

Eurostat. 2003. General indicators on transition from school to work: youth transition from education to working life in Europe. Part 1. Statistics in focus: population and social conditions, nr. 4. Brussel.

Kogan, I. & Müller, W. (eds). 2003. School-to-work transitions in Europe: analysis of the EU LFS ad hoc module. Mannheim.

Stevens, E. 2003. Vaarwel bord en krijt! In: De arbeidsmarkt in Vlaanderen. Jaarboek 2003, Steunpunt WAV. Leuven.

Vandenbrande, T. 2001. Studenten en werk. In: De arbeidsmarkt in Vlaanderen. Jaarboek 2001, Steunpunt WAV. Leuven.

© Steunpunt WSE - Parkstraat 45 bus 5303 - 3000 Leuven
T: +32 (0)16 32 32 39 | F: +32 (0)16 32 32 40 | steunpuntwse@econ.kuleuven.be
Creatie: Kunstmaan - Smartlounge